

T.a.v.
Frank van Jaarsveld BV
Prins Bernhardweg 49,
3991DE, Houten

BOEi
Postbus 2641
3800 GD Amersfoort

Nova Libra
Zaadmarkt 84a,
7201KM Zutphen

CC: College van B&W Arnhem en Provincie Gelderland

Onderwerp: Verzoek tot onmiddellijke bouwstop herbesteding Steenfabriek Meinerswijk

Datum: 19-10-2020

Geachte medewerkers van Frank van Jaarsveld BV, BOEi en mevrouw Rodenburg,

U bent onlangs van start gegaan met de herontwikkeling van de steenfabriek in Meinerswijk en we willen u verzoeken om de werkzaamheden per direct stop te zetten. We zouden graag eerst een gedegen systematisch onderzoek naar de verspreiding van o.a. de meervleermuis organiseren. Het toekomstperspectief voor de meervleermuis in Gelderland kan als ongunstig/ontoereikend worden beoordeeld, als gevolg van de hoge druk op de habitat.

Wij maken ons zorgen dat uw werkzaamheden en de plannen voor de steenfabriek schade op zullen leveren voor de vleermuispopulatie in Meinerswijk en zal bijdragen aan het uitsterven van de meervleermuis. Onlangs hebben we onze zienswijze ingediend op het voornemen om ontheffing te verlenen op de wet natuurbescherming m.b.t. de schadelijke gevolgen voor de meervleermuis waarin onze bezwaren duidelijk uitgelegd zijn. (klik op het videobeeld rechts om de video weer te geven)

Stichting Arnhems Peil heeft als doel het behartigen van de belangen van de natuur, bewoners, activiteiten, diensten en gebruikers in en rondom de havens en rivieren van Arnhem. De stichting tracht haar doel te bereiken door het [ondersteunen en opzetten van activiteiten voor goede doelen](#) zoals "Red de bijen", "Behoud de Bomen", "Stop de Plastic Soep", "Stop de Biomassacentrale", "Vergroot de Biodiversiteit", "Verbeter de Waterkwaliteit", "Veilige en gewenste woonbootlocaties" het "Arnhemse LuchtData Project", het "Vleermuishuis Project" en het "de Onderstroom" initiatief, etc. Daarnaast informeren we de bewoners van Arnhem door middel van het delen van nieuws en interessante ontwikkelingen of activiteiten. Onze stichting heeft het maken van winst uitdrukkelijk niet ten doel.

[Herbesteding steenfabriek Elden \(Meinerswijk\) tot LeefFabriek](#)

BOEi (Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed) kocht de steenfabriek van Elden in 2015 voor een symbolisch bedrag en was sindsdien op zoek naar een nieuwe bestemming in de recreatieve of culturele sfeer zonder dat de kwetsbare natuurlijke omgeving, vlakbij de Rijn, geweld aan zou worden gedaan.

Inmiddels is door BOEi en Bouwondernemer Frank van Jaarsveld (BV) een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de herbesteding van de steenfabriek. Frank van Jaarsveld heeft in samenwerking met Anne-job Rodenburg het plan om de steenfabriek te herbesteden als inspiratie- en bezinningsplek met groepsaccommodatie [met een twaalftal overnachtingsplekken voor natuurliefhebbers](#) die door Meinerswijk trekken of bezoekers van meerdaagse cursussen. De voormalige ovens worden enerzijds ontwikkeld tot [openruimtes voor bands en muzikanten](#). Anderzijds zullen de ovens ontwikkeld worden tot ateliers en werkplekken.

Verzoek Vleermuiswerkgroep (07-2019)

Tijdens de besprekingen over het bestemmingsplan “Gebiedsontwikkeling Stadsblokken Meinerswijk” en de “Beheervisie Zuidelijke uiterwaarden Neder-Rijn Arnhem” is in de bijlagen van de beheervisie Zuidelijke Uiterwaarden Neder-Rijn Arnhem het volgende opgenomen door de “Vleermuiswerkgroep Gelderland” specifiek m.b.t. de herbestemming van de steenfabriek:

“Van steenfabriek Elden zijn ooit (1994) vier ovenkamers bestemd tot vleermuiswinterkwartier. Als bij de nieuwe functie voor de steenfabriek ook de ovenkamers worden betrokken, stellen we compensatiemaatregel voor, voeg aan wensenlijst (hfd 5) toe het realiseren van een overwinteringsverblijf voor meer- en watervleermuis, is dan ook voor soorten als grootoor- gewone dwergvleermuis die nu - zij het in gering aantal - overwinteren in steenfabriek Elden.”

Verwerking reacties op concept Beheervisie Zuidelijke uiterwaarden Neder-Rijn Arnhem 2019

Vleermuiswerkgroep	Voeg meervleermuis en watervleermuis als doelsoorten voor het rivierengebied toe en de nieuwe functie voor steenfabriek Elden (paragraaf 4.2)	- Is toegevoegd.
	Van steenfabriek Elden zijn ooit (1994) vier ovenkamers bestemd tot vleermuiswinterkwartier. De plek voor deze voorziening is niet optimaal vanwege eisen uit oogpunt van cultuurhistorie: de kamers zijn veel te droog t.o.v. de vereiste relatieve vochtigheid in vleermuiswinterkwartieren is > 85%. Als bij de nieuwe functie voor de steenfabriek ook de ovenkamers worden betrokken, stellen we compensatiemaatregel voor, voeg aan wensenlijst (hfd 5) toe het realiseren van een overwinteringsverblijf voor meer- en watervleermuis, is dan ook voor soorten als grootoor- gewone dwergvleermuis die nu - zij het in gering aantal - overwinteren in steenfabriek Elden. Kan de uitvoering meegenomen vanuit het Groenfond?	- De eigenaar en initiatiefnemers van de steenfabriek zijn geattendeerd op mogelijke natuurwaarden. - Hen is de suggestie gedaan kansen voor natuur te benutten. We wachten eerst deze uitwerking af. - Realiseren vleermuisfelder als wens aan de projectenlijst beheergebied toegevoegd

Afbeelding 1 Fragment uit bijlagen Beheervisie Zuidelijke Uiterwaarden Neder-Rijn Arnhem

<https://arnhemspeil.nl/docs/2019-07-06-arnhem-uiterwaarden-beheervisie-zuidelijke-rijnsoever-bijlagen.pdf>

Besluit herbestemming voormalige steenoven

Op 3 augustus 2020 heeft het College van B&W bekend gemaakt dat ze de omgevingsvergunning t.b.v. het herbestemmen van de voormalige steenoven hebben verleend.

Burgemeester en wethouders maken bekend dat zij een besluit hebben genomen inzake een omgevingsvergunning, waarbij de reguliere procedure van toepassing is.

Verleend

Zaakid: 1952126601

Omschrijving: het herbestemmen van voormalige steenoven

Adres: Meginhardweg 53 in Arnhem

Activiteit: Bouwen

Besluit: Verlenen

Datum ondertekening: 3 augustus 2020

Datum verzending: 3 augustus 2020

Afbeelding 2 fragment uit Besluit omgevingsvergunning, het herbestemmen van voormalige steenoven, Meginhardweg 53 Arnhem

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2020-205239.html>

Website LeefFabriek Arnhem

We hebben ons uiterste best gedaan om in uw plannen voor het ombouwen van de steenfabriek tot “LeefFabriek” de uitwerking van het [verzoek van juli 2019 van de Vleermuiswerkgroep](#) terug te vinden maar hebben niets gevonden. Er wordt echter zo vaak geschermd met de intentie om ‘natuurgetrouw’ te werk te gaan dat we er vanuit gaan dat u het welzijn van de vleermuis ook hoog in het vaandel heeft en bereid bent om aan ons verzoek te voldoen.

“De begane grond bevat functies zoals: ontvangstruimte, verblijf- en overnachtingsruimten, kook- en eetgelegenheid, kleinschalige wellness en een beheerderswoning. Vanuit een vanzelfsprekende verantwoordelijkheid voor dat wat je creëert. Natuurgetrouw en natuurlijke stroom. Een plek waar mensen (weer) in contact komen met zichzelf, met de natuur, met de essentie. De belasting op het milieu zal zoveel mogelijk beperkt worden en indien mogelijk plaatselijk worden opgelost. Door de verbondenheid van mens en natuur bewuster te maken ontstaat meer respect voor het milieu. Eenieder die in zichzelf op zoek gaat komt tot de conclusie dat wij als mensen wezenlijk met elkaar verbonden zijn; met elkaar, met de natuur, en met het leven om ons heen. Dit zal het collectieve bewustzijn transformeren en mogelijkheden bieden voor aandacht voor de natuur, voor duurzame levensstijlen en voor maatschappelijke verandering in de bredere zin. Voor de natuur en voor het beleven van rust is het van belang dat het verkeer door het natuurgebied tot een minimum beperkt wordt.”

<https://web.archive.org/web/20201019103859/https://leeffabriek.com/leeffabriek/>

Toelichting waarom het van belang is dat maatregelen om o.a. de meervleermuis te beschermen

De Meervleermuis wordt als [de zeldzaamste soort van Europa](#) beschouwd en Meinerswijk is wereldwijd als belangrijke locatie aangewezen voor het overleven van deze soort. ¹

Gelderland beslaat ongeveer 12% t.a.v. de landelijke populatie van het Nederlandse oppervlak. Er is geen betrouwbaar kwantitatief beeld van de omvang van de populatie van de meervleermuis in Gelderland. De laatste bekende inschatting komt op 480 vrouwtjes en 120 mannetjes meervleermuizen in Gelderland. Arnhem maakt deel uit van de grootste bekende overwinteringsplaatsen voor de meervleermuis in ons land. ²

Als winterverblijf worden grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, overkluizingen, ijskelders en (kasteel)kelders gebruikt. De winterslaaperperiode duurt van oktober/november - maart/april. Voor de zomersituatie wordt een meetnet ontwikkeld specifiek in relatie tot het Natura 2000-gebied Rijntakken (Jansen et al. 2018). In hoeverre dit meetnet representatief kan zijn voor Gelderland als geheel is nog niet bekend. Van dit te ontwikkelen meetnet zijn echter nog geen data beschikbaar.

Als gevolg van het ontbreken van gericht systematisch onderzoek naar voorkomen en verspreiding is er geen beeld van de werkelijke situatie. Het verdient aanbeveling systematisch onderzoek naar de verspreiding te organiseren en daarnaast deze referentiewaarde – zeker voor Gelderland – wetenschappelijk ecologisch beter te onderbouwen en realistischer te stellen. Het toekomstperspectief voor de meervleermuis in Gelderland kan als ongunstig / ontoereikend worden beoordeeld, als gevolg van de hoge druk op de habitat.

Het nut van de vleermuis

Doordat vleermuizen schadelijke insecten en toxische schimmels onderdrukken, verminderen ze de noodzaak voor dure en milieuvriendelijke insecticiden. Boeren zijn daardoor miljarden euro's per jaar minder kwijt aan gewasverlies en er hoeft dus minder gif gebruikt te worden wat ten goede komt aan onze gezondheid en de natuur. ³ Naast die voordelen voor de mens is de vleermuis ook een essentieel onderdeel van meerdere ecosystemen. Zo zorgen ze onder andere voor bestuiving van zo'n 500 plantensoorten. ⁴

U schrijft het volgende op uw website: ⁵

"Eenieder die in zichzelf op zoek gaat komt tot de conclusie dat wij als mensen wezenlijk met elkaar verbonden zijn; met elkaar, met de natuur, en met het leven om ons heen."

Wij kunnen ons dus goed voorstellen dat u waarde hecht aan het behoud van de meervleermuis. Indien de bouw van uw Leeffabriek geen rekening houdt hiermee dan kan dat zeer nadelig zijn voor uw naamsbekendheid.

TOETSINGSKADER
Voor de toetsing van de projecten is gekeken naar het voorkomen van de beschermde soorten die genoemd worden in de Flora en Faunawet. Deze soorten zijn opgenomen in drie tabellen met een oplopende mate van bescherming. De beschermde soorten die in Meinerswijk en de Stadsblokken zijn aangetroffen staan in de volgende tabel.

Beschermde soorten onder de Flora en Faunawet		
Tabel	Soortgroep	Soort
tabel 1	Reptielen en amfibieën	Bruine kikker Gewone pad Kleine watersalamander
	Vaatplanten	Aardaker Grasklokje Grote kaardenbol Zwanenbloem
tabel2	Vaatplanten	Veldsalie Wilde marjolein
tabel 3	Amfibieën	Rugstreeppad
	Landzoogdieren	Bever
	Libellen	Rivierrombout
	Vissen	Bittervoorn
	Vleermuizen	Laatvlieger Ruige dwergvleermuis Gewone dwergvleermuis Gewone grootvleermuis Rosse vleermuis Watervleermuis

In principe mag aan geen van de soorten in de tabellen schade worden berokkend.

[Afbeelding 3 fragment uit het veldcontrole document t.b.v. uitvoeringsplan Stadsblokken Meinerswijk 2015](#)

¹ <https://www.vleermuis.net/vleermuizen-en-bescherming/vleermuis-soorten/meervleermuis>

² <https://arnhemspeil.nl/docs/2019-11-30-gov-nl-prov-gld-rapport-van-de-zoogdierenvereniging-staat-van-instandhouding-gelderland.pdf>

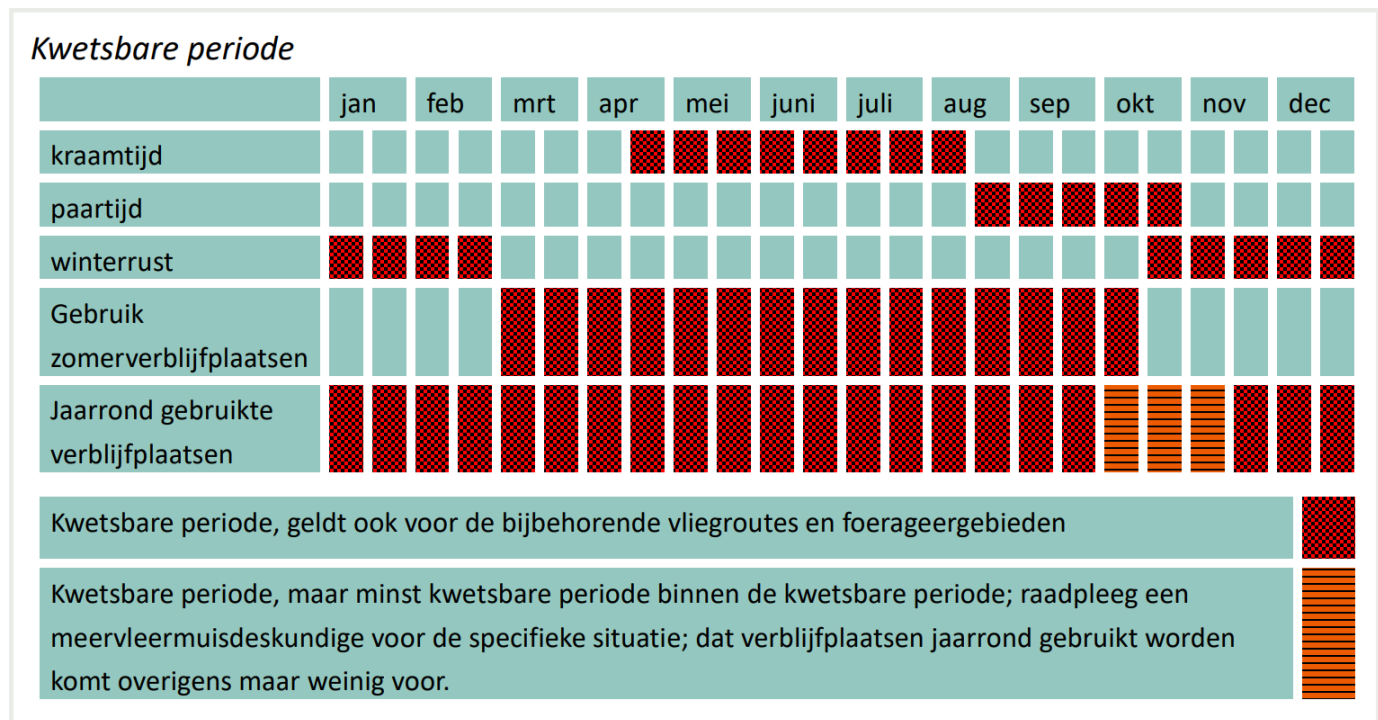
³ <https://www.duurzaambedrijfsleven.nl/agri-food/8827/vleermuizen-beschermen-miljarden-dollars-aan-gewassen>

⁴ <https://www.animalstoday.nl/weetjes-zonder-vleermuizen-geen-tequila/>

⁵ <https://leeffabriek.com/leeffabriek/>

Advies met betrekking tot de beoordeling van ontheffingsaanvragen

Omdat de staat van instandhouding van de meervleermuis onbekend/verslechterend is, dient bij een ontheffing formeel te worden aangetoond dat de voorgenomen activiteit niet bijdraagt aan een achteruitgang van de soort (motivatieplicht) en dat aan de voorwaarden voor ontheffingsverlening is voldaan. Aan de voorwaarden voor ontheffingsverlening wordt voldaan wanneer buiten de kwetsbare perioden wordt gewerkt en het functionele leefgebied niet wordt aangetast. De kwetsbare perioden zijn afhankelijk van de functie van de verblijfplaats of het leefgebied (zie tabel kwetsbare periode).

Afbeelding 4 Tabel uit het rapport van de Zoogdierenvereniging (2019) over de kwetsbare periode voor de Meervleermuis

Om ervoor te zorgen dat het functionele leefgebied niet wordt aangetast zijn de volgende voorwaarden van belang. Verblijfplaatsen (kraam-, paar-, zomer-, winterverblijfplaatsen en zwermlocaties) moeten behouden blijven. Ook het verbindend habitat (vliegroutes) en foerageergebieden moeten behouden blijven.

Het niet kennen van voorkomen en verspreiding, en zeker voorkomen en verspreiding van (kraam-, zomer- en mannetjes-)verblijfplaatsen is een gemis. Dit maakt dat de mogelijke aanwezigheid van habitat voor de soort in een QuickScan vaak wordt gemist, waardoor vervolgens geen gericht veldwerk wordt uitgevoerd en de soort ook in het onderzoek gemist wordt. Dit geldt te meer voor mannetjes die vaak solitair of in kleine groepjes verblijven en zeer weinig opvallend zijn. Indien het project ervoor zorgt dat de meervleermuis een deel van het functionele leefgebied niet veilig kan bereiken, dan wel gebruiken, dient een volledige en doelmatige compensatie en/of mitigatie worden toegepast.

De handhaving van het strikte beschermingsregime is noodzakelijk. Voor ontheffingverlening raden we aan de onderzoeksinspanning (Vleermuisprotocol en gebiedenprotocol) kwantitatief te onderbouwen. Om de staat van instandhouding voor de meervleermuis te versterken, is het van belang om de wettelijke bescherming van de zomer-, kraam- en mannetjesverblijfplaatsen beter te handhaven, onder andere door goed rekening te houden met deze vleermuis bij isolatie, renovatie en sloop van gebouwen. Evenzo is het van belang te zorgen dat nieuwbouw functionele verblijfsmogelijkheden biedt. Daarnaast is beheer gericht op voorkomen van lichthinder bij verblijfplaatsen, op vliegroutes en in het jachtgebied noodzakelijk (o.a. Haarsma et al. 2006; Haarsma 2010, 2011; Limpens et al. 2016).⁶

⁶ <https://arnhemspeil.nl/docs/2019-11-30-gov-nl-prov-gld-rapport-van-de-zoogdierenvereniging-staat-van-instandhouding-gelderland.pdf>

RAVON

Staat van instandhouding Gelderland

2019.09

Rapport van de Zoogdiervereniging
In opdracht van Provincie Gelderland

Meervleermuis – *Myotis dasycneme*

Beoordeling provinciale staat van instandhouding van de meervleermuis GLD

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Trend (laatste 10 jaar)
Kwaliteit leefgebied	Ongunstig – ontoereikend	Verslechterend
Eindbeoordeling staat van instandhouding Gelderland	Onbekend	Verslechterend

[Afbeelding 5 Tabel uit het rapport van de Zoogdierenvereniging \(2019\) over de staat van instandhouding voor Gelderland van de Meervleermuis](#)

De Meervleermuis wordt als de zeldzaamste soort van Europa beschouwd en Meinerswijk is wereldwijd als belangrijke locatie aangewezen voor het overleven van deze soort.

Wij zijn lid van de Vleermuiswerkgroep Gelderland en hebben de documenten over vleermuizen die gebruikt zijn voor de vergunning- en ontheffingsaanvraag t.b.v. het bestemmingsplan “Gebiedsontwikkeling Stadsblokken Meinerswijk” samengevat. Deze hebben we met de werkgroep gedeeld en besproken met de ecologen en vleermuisexperts van de Hogeschool van Larenstein en de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

De conclusies zijn duidelijk:

“Als gevolg van de voorgenomen plannen treedt er verstoring op van de Meervleermuis. Door het verwijderen van bestaande gebouwen en groen is schade of vernietiging van rust- en verblijfplaatsen onvermijdelijk.”

“De Meervleermuis jaagt in een snelle rechtlijnige vlucht in lange trajecten vlak boven en langs de rivier en is zeer gevoelig voor verlichting. Dit betekent dat een extra toename in verlichting op zijn vlieg- en migratieroute tot aantasting van deze route leidt. In het rapport van Aveco de Bondt BV in opdracht van Rijnrovers Arnhem BV wordt een alternatieve vliegroute voorgesteld om de aantasting van de natuurlijke vlieg- en migratieroute te compenseren. Meerdere experts plaatsen vragtekens bij de voorgestelde alternatieve vliegroute omdat daar bochten in zijn opgenomen die vleermuizen niet zullen nemen.”

“Er worden maatregelen ter mitigatie en compensatie voorgesteld in het plan maar er kan geen wetenschappelijk werk over de effectiviteit daarvan aangeleverd worden en het effect is daarom onbekend.”

“Het plan houdt geen rekening met de bevindingen uit het meest recente rapport wat specifiek voor de Provincie Gelderland is opgesteld; de situatie van de Meervleermuis was al ongunstig en is aan het verslechteren.”

Onderbouwing inbreng m.b.t. de vleermuizen t.a.v. bestemmingsplan Stadsblokken / Meinerswijk

In de aanvraag is aangegeven dat er een vliegroute van de Meervleermuis is gelegen over het water van de Nederrijn langs het plangebied. De Natura 2000 gebieden Veluwe en Rijntakken zijn beiden aangewezen op basis van het voorkomen van de Meervleermuis. De Veluwe levert als overwinterings- en zwermgebied van de Meervleermuis een grote bijdrage aan de landelijke populatie. Om de winterverblijven op de Veluwe te kunnen bereiken, gebruiken Meervleermuizen grotendeels donkere brede watergangen, de zogenoemde migratieroutes. Eén van deze migratieroutes betreft de Nederrijn. In het deel van de Nederrijn, ten zuiden van Arnhem, bevindt zich een voorzwermplaats van Meervleermuizen naar de winterverblijfplaatsen op de Veluwe. Het beheerplan van de Provincie Gelderland vermeldt dat de Meervleermuis de Rijntakken en vooral de Gelderse Poort in de zomerperiode als foerageergebied en als trekroute tussen zomer- en winterverblijven gebruikt. Meervleermuizen foerageren veelal boven open water van de rivier.

Samenvatting van de rapporten over vleermuizen

Wij hebben samenvattingen gemaakt van het ecologische onderzoek, het onderzoek naar de effecten op de Natura-2000 gebieden, het milieueffectenrapport en het activiteitenplan soortenbescherming m.b.t. vleermuizen en het verlenen van de natuurvergunning en ontheffing benodigd voor het vaststellen van het bestemmingsplan “Gebiedsontwikkeling Stadsblokken / Meinerswijk” in Arnhem.⁷ De onderzoeksrapporten waarvan we de samenvatting gemaakt hebben zijn opgeleverd door Eelerwoude (begin 2018) in opdracht van Kondor Wessels Projecten (KWP) en Witteveen + Bos en Aveco de Bondt BV (begin 2019/2020) in opdracht van Rijnrovers Arnhem BV.

Stichting Arnhems Peil en EDSP ECO hebben deze samenvatting gemaakt om uit te zoeken of de nieuwe bebouwing in Stadsblokken / Meinerswijk verstorend effect zal hebben op de vleermuispopulatie en aanvlieg- en trekroutes. Vleermuizen zijn namelijk beschermde dieren en een aantal soorten staat zelfs op de rode lijst met uitstervende bedreigde diersoorten. We hebben de samenvatting o.a. voorgelegd aan onze medeleden van de Vleermuiswerkgroep Gelderland maar ook bij de ecologen en vleermuisexperts van het Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) waar wij mee samenwerken. In de rapporten die in opdracht zijn opgesteld door projectontwikkelaar KWP en Rijnrovers Arnhem BV staat het volgende in de ‘inleiding’ en bij het ‘belang’ beschreven:

Uit nader onderzoek blijken hier gewone dwergvleermuis (regime ‘soorten Habitatrichtlijn’, art. 3.2 Wnb), ruige dwergvleermuis, Meervleermuis voor te komen. De voorgenomen ontwikkeling heeft een negatief effect op deze soorten, vanwaar een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling treedt er verstoring op van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, Meervleermuis. Door het verwijderen van bestaande gebouwen en groen is schade of vernietiging van enkele vaste rust- en verblijfplaatsen van genoemde soorten (vaste rust- en verblijfplaatsen) onvermijdelijk.

De Meervleermuis is in 2006, 2011 en 2016 jagend boven de Neder-Rijn waargenomen (Eelerwoude, 2016 en 2017). In dit onderzoek is tevens vastgesteld dat de soort de Neder-Rijn gebruikt als vliegroute.

Op basis van literatuur- en nader onderzoek in 2016 zijn in en rondom Meinerswijk – Stadsblokken alleen vliegroute- en migratieroutes van de Meervleermuis aanwezig. Met andere woorden er zijn alleen effecten te verwachten op aanwezige vlieg- en migratieroutes van de Meervleermuis over de Neder-Rijn. De Meervleermuis is zeer gevoelig voor verlichting. Dit betekent dat een extra toename in verlichting op zijn vlieg- en migratieroute kan leiden tot aantasting van deze route. De extra toename in licht kan afkomstig zijn van de gebruiksfase (woningbouw en evenemententerrein) en door de aanlegfase.

⁷ <https://arnhemspeil.nl/docs/2020-09-09-arnhemspeil-samenvatting-van-ecologisch-onderzoek-en-effecten-op-natura-2000-gebieden-tav-vleermuizen-natuurvergunning-bestemmingsplan-stadsblokken-meinerswijk-arnhem.pdf>

Reacties van de ecologen en vleermuisexperts in Nederland:

Al zijn alle vleermuissoorten wettelijk beschermd, de meest belangrijke soort is in Stadsblokken / Meinerswijk, de Meervleermuis - daar gaat het niet goed mee in Nederland en ons land is wereldwijd het belangrijkste voor deze soort. De soort is overal vrij zeldzaam en wordt als de zeldzaamste soort van Europa beschouwd.

De kwaliteit van leefgebied verslechtert als gevolg van o.a. renovatie, na-isolatie en een toename van verlichting van de buitenruimte en verlichting langs water. De Meervleermuis is zeer gevoelig voor verlichting. Dit betekent dat een extra toename in verlichting op zijn vlieg- en migratieroute kan leiden tot aantasting van deze route.

Afbeelding 6 bron: NDFD
 Verspreidingsatlas Meervleermuis 2020

Het is belangrijk te weten dat maar ongeveer 1,5% van de zomerpopulatie in winterverblijven wordt gevonden. De aantallen dieren in de zomerkolonies nemen al jaren achtereen af. Voor zover we weten overwinteren Meervleermuizen in Nederland in mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken en kelders.

De Meervleermuis jaagt in een snelle rechtlijnige vlucht in lange trajecten vlak boven groot open water en langs oevers van plassen, meren, kanalen, rivieren en vaarten.

Paarverblijven van Meervleermuizen liggen over het algemeen langs trekroutes van zomerverblijven naar winterverblijven. Een belangrijke paargebied is onder andere Gelderland i.v.m. de trek naar Duitsland.

Er worden maatregelen ter mitigatie en compensatie voorgesteld, maar vaak wordt er:

- in het planproces onvoldoende rekening gehouden met de soort,
- worden met name verblijven van mannetjes niet herkend,
- is de functionaliteit van vervangende verblijfsruimte onvoldoende bekend.

*Er is geen wetenschappelijk werk bekend m.b.t. de effectiviteit van compenserende maatregelen.*⁸

Onze conclusie

De laatste twee rapporten die als basis liggen aan de vergunning- en ontheffing aanvraag zijn opgemaakt door Aveco de Bondt en dateren van begin 2019 en begin 2020. Deze benoemen de schadelijke gevolgen van het bouwen en wonen in Stadsblokken / Meinerswijk voor de beschermde vleermuissoorten en zijn gebaseerd op de onderzoeksresultaten van twee rapporten van EelerWoude die begin 2018 opgemaakt zijn. In die rapporten van begin 2018 van EelerWoude wordt verwezen naar tellingen en onderzoeken uit 2006, 2007 en 2011. De wetenschappers die wij de samenvatting van alle vier de rapporten enkel over de gevolgen van het bouwen en wonen in Stadsblokken / Meinerswijk op vleermuizen hebben laten lezen, gaven aan dat het hun niet duidelijk is op basis van welke onderzoeken en tellingen de conclusies zijn getrokken.

In de rapporten wordt o.a. verwezen naar verouderde bevindingen van de Vleermuiswerkgroep Gelderland terwijl er geen verwijzingen zijn opgenomen naar de laatste rapporten van bijvoorbeeld de “Zoogdiervereniging” en “Ravon” van 30 november 2019 die o.a. specifiek voor Provincie Gelderland een beoordeling hebben opgeleverd van de huidige situatie van de Meervleermuis waaruit blijkt dat de toch al ongunstige/ontoereikende situatie aan het verslechteren is. Wij zijn van

Beoordeling landelijke staat van instandhouding van de meervleermuis

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Trend (laatste 10 jaar)
Populatieomvang	Ongunstig – ontoereikend	Verslechterend
Verspreidingsgebied	Onbekend	Onbekend
Kwaliteit van het leefgebied	Ongunstig – ontoereikend	Verslechterend
Toekomstperspectief	Ongunstig – ontoereikend	nvt
Eindbeoordeling staat van instandhouding landelijk	Ongunstig – ontoereikend	Verslechterend

Afbeelding 7 tabel uit het rapport van de [zoogdierenvereniging in opdracht van Provincie Gelderland over de landelijke staat van de instandhouding van de meervleermuis.](#)

Beoordeling provinciale staat van instandhouding van de meervleermuis GLD

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Trend (laatste 10 jaar)
Kwaliteit leefgebied	Ongunstig – ontoereikend	Verslechterend
Eindbeoordeling staat van instandhouding Gelderland	Onbekend	Verslechterend

Afbeelding 8 tabel uit het rapport van de [zoogdierenvereniging in opdracht van Provincie Gelderland over de staat van de instandhouding van de meervleermuis in Gelderland.](#)

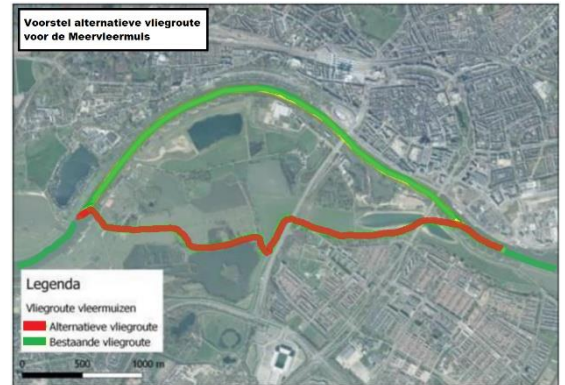
⁸ <https://arnhemspeil.nl/docs/2017-09-04-zoogdierveniging-zienswijze-ontwerp-goedkeuringsbesluit-gedragscode-natuurinclusief-recoveren.pdf>

mening dat de rapporten van Aveco de Bondt op zijn minst onzorgvuldig zijn opgesteld en incompleet zijn, maar vermoeden dat er opzettelijk getracht wordt de huidige situatie, trend en de schadelijke gevolgen te bagatelliseren om ervoor te zorgen dat het KWP en Rijnrovers Arnhem BV de 60 huizen van 700.000 a 800.000 euro per stuk zonder problemen kunnen bouwen ten koste van o.a. de Meervleermuis.⁹ M.b.t. de plannen voor de steenfabriek is onbekend of er compenserende of mitigerende maatregelen ondernomen worden.

Mitigerende en compenserende maatregelen

In het rapport van Aveco de Bondt worden een aantal mitigerende en compenserende maatregelen besproken waarvan de wetenschappers hebben aangegeven dat ze niet bekend zijn met wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit van die maatregelen.

Wat ook als zeer verontrustend wordt ervaren is het gemak waarmee Aveco de Bondt zelf een alternatieve bochtige binnendoor route uitstippelt over land i.p.v. de bestaande snelle rechtlijnige vlucht vlak boven het groot open water van de rivier die de Meervleermuis nodig heeft om zijn voedsel te vangen. Van de meervleermuis is immers bekend dat deze jaagt in rechte lijnen boven water. Het valt dus te betwijfelen of de meervleermuis het bochtige alternatief boven land zal nemen.

[Afbeelding 9 Een visuele weergave van de bestaande vliegroute \(groen\) en de voorgestelde alternatieve vliegroute \(rood\)](#)

Aan de noordkant van de rivier liggen langs de gehele oever woonboten waardoor er aan de zuidkant van de rivier een corridor overblijft voor de Meervleermuis, langs Meinerswijk.

Actuele Data

Indien gewenst kan Stichting Arnhems Peil u van de meest actuele data voorzien m.b.t. de vleermuissoorten en de aantallen die voorkomen in Stadsblokken / Meinerswijk. Het opnemen en analyseren van specifieke vleermuisgeluiden is een effectieve manier om de daadwerkelijke aantallen en soorten vast te stellen op een bepaalde locatie, vooral als de detectie en registratie volledig wordt geautomatiseerd. Er zijn [automatische bat-detectorapparaten](#), waarbij gegevens via een LoRa-radioverbinding worden verzonden. Het neemt brokken audio van 30 seconden op, voert automatisch een snelle analyse van die audiofragmenten uit en hernoemt het audiobestand met de naam van de juiste vleermuissoort inclusief datum en tijd zodra het een vleermuis detecteert.

[Afbeelding 10 Een voorbeeld van een automatische bat-detector.](#)

We zouden het op prijs stellen indien u ons laat weten of u aan ons verzoek gaat voldoen en mocht u geïnteresseerd zijn in ons aanbod om u van actuele data te voorzien, dan zouden we graag een afspraak inplannen.

Met vriendelijke groet,

Jeroen & Marloes Spaander

Stichting Arnhems Peil en EDSP ECO

+31 (0) 6 2888 3999

www.arnhemspeil.nl

www.edsp.eco

⁹ <https://www.naturetoday.com/nl/nl/nature-reports/message/?msg=24674>

Bronnen

<https://arnhemspeil.nl/docs/2015-03-24-arnhem-veldcontrole-uitvoeringsplan-stadsblokken-meinerswijk.pdf>

<https://arnhemspeil.nl/docs/2019-07-06-arnhem-uiterwaarden-beheervisie-zuidelijke-rijnoever-bijlagen.pdf>

<https://arnhemspeil.nl/docs/2019-11-30-gov-nl-prov-gld-rapport-van-de-zoogdierenvereniging-staat-van-instandhouding-gelderland.pdf>

<https://arnhemspeil.nl/docs/2020-09-09-arnhemspeil-samenvatting-van-ecologisch-onderzoek-en-effecten-op-natura-2000-gebieden-tav-vleermuizen-natuurvergunning-bestemmingsplan-stadsblokken-meinerswijk-arnhem.pdf>

<https://arnhemspeil.nl/docs/2020-09-28-arnhemspeil-edspeco-zienswijze-vergunning-en-ontheffing-wet-natuurbescherming-stadsblokken-meinerswijk-arnhem-2020-004079-2018-002258.pdf>

<https://arnhemspeil.nl/docs/2020-10-07-edspeco-inbreng-rondetafelgesprekken-bestemmingsplan-gebiedsontwikkeling-stadsblokken-meinerswijk-arnhem.pdf>

<https://arnhemspeil.nl/docs/2020-10-19-arnhemspeil-edspeco-verzoek-tot-inmiddellijke-bouwstop-herbestemming-steenfabriek-meinerswijk-arnhem.pdf>

<https://www.vleermuis.net/vleermuizen-en-bescherming/vleermuis-soorten/meervleermuis>

<https://www.duurzaambedrijfsleven.nl/agri-food/8827/vleermuizen-beschermen-miljarden-dollars-aan-gewassen>

<https://www.animalstoday.nl/weetjes-zonder-vleermuizen-geen-tequila>

Meer info: <https://arnhemspeil.nl/acties/vleermuishuis-project.html>

Afbeelding 11 Video van het Vleermuishuis Project van Stichting Arnhem Peil
<https://youtu.be/8F0LvY15DDs>